

Til:

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Gudme den 31.01.2020
FAA/-

Kopi til:

Miljø & Fødevareklagenævnet
Toldboden 2
8800 Viborg

En svinesag, et aktuelt indblik i sag om genepåvirkninger, miljøgodkendelse og udvidelse af husdyrbrug.

Denne henvendelse til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg i et forsøg på fortsat politisk bevågenhed, debat og drøftelse af naboers retsstilling i forhold til genepåvirkninger fra de store husdyrbrug og deres udvidelser. Dette i forhold til lovgivningen, dennes administration med den urimelighed der opleves.

Henvendelsen med udgangspunkt i oplevelser fra en aktuel sag vedr. udvidelse af en større svineproduktion med de deraf følgende genepåvirkninger til omgivelserne.

En sag som Miljø & Fødevareklagenævnet, den 27. juni 2017, på baggrund af alvorlige fejl og mangler i sagsbehandlingen, hjemviste til fornyet behandling i Svendborg Kommune.

Svendborg Kommune udstedte i den forbindelse ny miljøgodkendelse den 27. juni 2018.

Miljøgodkendelsen påklaget til Miljø & Fødevareklagenævnet, den 16. juli 2018, sags id: 332812, Stokkebækvej 12, 5874 Hesselager.

Kopi af denne henvendelse sendt til Miljø & Fødevareklagenævnet med henblik på nævnets fortsatte behandling af den aktuelle sag og sagens eventuelle videre behandling i retssystemet.

Anbringender.

Det har længe været alment kendt i såvel, Folketinget, Kommunalbestyrelse, Klagenævn samt blandt ejendomsmæglere og naboer til husdyrbrug, at store husdyrbrug og store udvidelser, er problematiske både hvad angår de direkte genepåvirkninger, men også i forhold til værditab på fast ejendom, tab som opstår som en afledt følge af genepåvirkningerne fra udvidelserne og som følge af husdyrbrugenes størrelse.

Denne problemstilling blev endnu engang rejst i forhold til Miljøministeriet ved et spørgsmål til Miljøministeren den 14. august 2019 i Miljø og Fødevareudvalget, spørgsmålet stillet af Eva Flyvholm (EL).

Spørgsmål nr. 54

*"Hvorfor er der kun erstatning ved tab af ejendomsværdi til naboer til solcelleanlæg og vindmøller, og ikke til naboer til store nye svineproduktioner, når den almene opfattelse blandt ejendomsmæglere er, at ejendomme, som bliver naboer til svineproduktion, **taber ca. 25 pct. i værdi?**"*

Vi har således en situation, hvor såvel lovgiver, den myndighedsansvarlige kommunalbestyrelse samt Klagenævnet med sikkerhed kan konstateres at være vidende omkring denne problemstilling.

For alle myndigheder burde det stå klart, at et væsentligt værditab, eller et meget stort værditab som de her nævnte 25 % må betegnes som værende over den naboretlige tålegrænse. Altså over hvad der kan siges at være forventeligt i relation til den samfundsmæssige udvikling og som følge af at være bosiddende på landet.

Ingen vil vel kunne påstå, at et sådant værditab måtte være forventeligt eller skulle kunne tåles som følge af at være bosiddende på landet eller nabo til et husdyrbrug.

Samtidig rejses det fundamentale spørgsmål, er det lovgivningsmæssigt rimeligt og juridisk holdbart, at forskelsbehandle mellem generamte til Vindmøller og f.eks. generamte til husdyrbrug, eller bør generamte til husdyrbrug rettelig have samme retsstilling og adgang til erstatning som generamte til vindmøller?

Det bemærkes, at lovgivningen til fordel for vindmøller, værditabsordningen med problemstillingen om forskelsbehandling i forhold til andre grupper, fra starten har været genstand for juridisk uenighed og debat blandt flere af landets fremmeste eksperter og dommere på området. En uenighed, kritik og bekymring udtrykt af blandt andre;

- Anders Hessner, Københavns Universitet, i responsum til Energi politisk udvalg 3. september 2007. (vedhæftet)
- Dr.jur. Orla Friis Jensen. *"Det er et betænkeligt udspil som ikke harmonerer med retsområdet i almindelighed. Konsekvenserne er umiddelbart uoverskuelige"*.

I forhold til sagsbehandlingen ved miljøgodkendelse af husdyrbrug har såvel Kommunalbestyrelse som Klagenævn ind til nu nægtet at inddrage værditab eller risiko for værditab, som en genepåvirkning i sagsbehandlingen.

Dette kan undre i forhold til myndighedernes kendskab til problemstillingen, i forhold til myndighedernes indsigt i naboretten, betydningen af deres samlede overordnede ansvar samt nedenstående **uddrag** fra Husdyrbrugloven;

Husdyrbrugloven formål:

§ 1. Loven skal medvirke til at værne om natur. Miljø og landskab, så udviklingen af husdyrbrug kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelsen af dyre og plantelivet.

Uden at se bort fra helheden, vigtigheden og betydningen af øvrige mål og hensyn nævnt i formålsformuleringen, så må spørgsmålet i forhold til den her rejste problemstilling, uvilkårligt blive;

Set i forhold til værditab på fast ejendom hvad betyder så, *"på et bæredygtigt grundlag, i respekt for menneskers livsvilkår"*? **Kan et værditab påført anden persons ejendom udgøre en så begrænset størrelse, at det på nogen måde kan siges at være på et bæredygtigt grundlag og i respekt for menneskers livsvilkår? Hvor lavt skal det så være og hvor går grænsen?**

Hvor blev det ansvar og den vurdering af i sagsbehandlingen?

Husdyrbrugloven, om vurdering af ansøgning, tilladelse og godkendelse:

§ 19, Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen af en ansøgning om tilladelse efter §10 eller godkendelse efter § 11, 12 eller 16 sikre sig, at:

- 1. ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedst tænkelige teknik og**
- 2. Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforeneligt med hensynet til omgivelserne.**

Her må spørgsmålet tilsvarende blive; **hvor ubetydeligt kan et værditab påført anden persons ejendom være for, at det med rimelighed ville kunne antages ikke at påvirke omgivelserne på en måde som er uforeneligt med hensynet til omgivelserne?**

Hvor blev det ansvar og den vurdering af i sagsbehandlingen?

I forhold til den almindelige definition, fortolkning og forståelse af begreberne, bæredygtighed og et bæredygtigt grundlag burde de valgte formuleringer således støtte og sikre, at naboer ikke påføres et betydeligt eller væsentligt værditab, som følge af gener fra husdyrbrugs drift, deres udvidelser eller størrelse.

§ 19 stk.2 synes således at indrømme såvel Kommunalbestyrelsen som ankemyndigheden meget vidde rammer og muligheder for et kvalificeret skøn samt vurdering af det ansøgte projekt i forhold til varetagelsen af lovens formål som beskrevet i § 1. Herunder også spørgsmålet om værditab, risiko for værditab, som en genepåvirkning, eller følge af genepåvirkninger.

Opfattelsen er således, at såvel formål såvel som bestemmelserne i loven samt forarbejderne til loven ikke kun tager sigte på, eller omfatter begrænsning af gener fra husdyrbrug, herunder fra produktion, anvendelse og opbevaring af husdyrgødning, men begrænsning af gener fra husdyrhold og gødning i det hele taget.

Som reference og input for spørgsmålet omkring anerkendelse af værditab som genepåvirkning i forbindelse med husdyrbrug og dermed en retsstilling tilsvarende generamte til vindmøller, henvises hermed til COWI'S rapport fra 2016. Fra sammenfatningens side 7-8 bemærkes følgende;

- Landvindmøller har en negativ effekt på ejendomspriser i en afstand helt op til 3 km fra beboelsejendom, jo tættere på møllen jo større påvirkning.
- Hvis der ved opstilling af en landvindmølle forårsages værditab på fast ejendom med mere end 1 %, skal der betales erstatning for værditab, uanset om opstillingen er sket fuldt lovligt.

I forhold til problemstillingen omkring generamte til husdyrbrug er vurderingen, at de berørte ejendomme ofte ligger væsentligt tættere husdyrbrugene end den 3 km grænse, hvor efter ejendomspriser påvirkes i forhold til generamte til vindmøller, (som perspektiv til dette vedhæftes billeder fra husdyrbruget stokkebækvej 12, 5874 Hesselager).

Det er undertegnede oplevelse, at genepåvirkningerne fra husdyrbrug, genepåvirkninger målt som den samlede sum af påvirkninger fra f.eks., (lugt, fluer, støj, støv, anlæggenes størrelse, tab af visuelle oplevelsesmuligheder), det deraf følgende samlede værditab, nok næppe er mindre end værditabet forårsaget af vindmøller men sandsynligvis højere.

Denne betragtning finder støtte i, " *den almene opfattelse blandt ejendomsmæglere er, at ejendomme, som bliver naboer til svineproduktion, taber ca. 25 pct. i værdi*".

For så vidt der skulle være tvivl om størrelsen af værditab, afstanden for påvirkning ejendomspriser med årsag i gener fra husdyrbrug, kan besvarelsen af dette forhold og spørgsmål jo ganske passende overlades til COWI eller taksationsmyndigheden for vindmøller. Begge organisationer synes at have væsentlige kompetencer på området.

Alt andet lige virker det logisk, at værditabet på fast ejendom, som nabo til et husdyrbrug, husdyrbrug med væsentlige udvidelser og størrelse, vil være ganske betydeligt og langt overstige grænsen for erstatningspligt for generamte til vindmøller, en grænse fastlagt til blot 1% værditab jf. COWI.

Givet disse forhold, denne viden, må det således undre endnu mere, hvorfor såvel Kommunalbestyrelse som klagenævn bevidst undgår at tage stilling til en så væsentlig problemstilling, systematisk og bevidst skriver denne problemstilling ud af alle sager, som rejses på området.

Det undrer i forhold til Deres samlede indsigt, samlede ansvar, den samlede kompetence og i forhold til alle de øvrige genepåvirkninger som såvel Kommunalbestyrelse som klagenævn er ansvarlige for at vurdere og behandle.

Det synes således naturligt at rejse spørgsmålet om, hvor vidt denne praksis er i overensstemmelse med lovens formål, forvaltningsretten samt de overordnede samfundsmæssige og politiske målsætninger?

For os som rammes, virker det som om administrationspraksis har ført til, at de overordnede mål i loven, hensynet til naboer og det enkelte individ, de samfundsmæssige værdier og hensyn er sat ud af kraft.

Det opleves som om muligheden for at kunne udøve et overordnet skøn, at kunne tage ansvar ud fra en samlet vurdering i forhold til lovgivningens samlede målsætning, bevidst eller bekvemt bliver tilsidesat, at muligheden for skøn og vurdering er sat under en administrationspraksis, der tager udgangspunkt i langt mere enkle, firkantede, afgrænsede, bureaukratiske regler og beregningsmetoder.

Bureaukratiske regler og regnemodeller som måske nok letter administrationen og dermed måske også, bevidst eller ubevidst tilgodeser et politisk ønske om at tilgodese nogle få eller et enkelt erhverv, men som så til gengæld opleves at misse det samlede formål samt ansvar i forhold til lovgivningen, samfundsværdier og den enkeltes retssikkerhed.

Man spørger sig selv, kan det virkelig være rigtigt eller har det kunne foregå så længe, blot fordi der endnu ikke er nogen der i lighed med, HC Andersens eventyr har gjort opmærksom på, "kongen har jo ikke noget tøj på".

Er det noget vi har hørt før, "*der er ikke fejlet noget ind under gulvtæppet*".

Tanken om, eller nødvendigheden af, at få en principiel sag prøvet ved øverste retsinstans, procederet af landets bedste og fremmeste kompetencer på området, synes at rykke nærmere.

Afslutningsvis:

Undertegnede er selv bosiddende på landet. Jeg har således indsigt og fuld forståelse for den vanskelige situation landbruget har været igennem og fortsat befinder sig i, dette også på trods af aktuell forbedring.

Landbruget synes at have valgt en konkurrencestrategi, der tager udgangspunkt i konkurrence på kostpris, lavest mulige produktionsomkostning pr. enhed. En strategi der i vidt omfang forsøges eksekveret gennem stordrift. Stordrift som et strategisk valg uden måske helt at have gjort sig klart, at i et lille land som vores har dette valg logisk nogle begrænsninger. Begrænsninger givet det begrænsede areal, befolkningstæthed, natur, samfundsmæssige værdier og de deraf følgende nødvendige beskyttelseshensyn.

Landbruget kan ikke med nogen ret, forvente at landbrugets omgivelser vil betale betydelige omkostninger, i form af direkte afledte gener eller deraf følgende værditab som konsekvens af den af landbruget valgte strategi samt driftsform. En strategi der uomtvisteligt påfører omgivelserne omkostninger.

Selvom presset på landbruget er åbenbart og på ingen måde er misundelsesværdigt, er det i vidt omfang Landbruget selv der vælger strategien. Landbruget må således også betale omkostningerne i de valg, der træffes. Dette både i forhold til nuværende gener og omkostninger, men også i forhold til hvad der senere måtte konstateres på baggrund af de dispositioner, valg landbruger har truffet og fremadrettet træffer.

I den sammenhæng vil en påstand om uvidenhed eller "god tro" klinge hult og kan på ingen måde fritage landbruget for ansvar. Dette må tilsvarende gælde for de myndigheder, som har forvaltet det lovgivne og samfundsmæssige ansvar eller har udvist passivitet i forhold til selv samme ansvar.

Vi ville helst være generne og en sådan tvist foruden. Vi ville helst være i harmoni med landbruget, sådan som det har været tilfældet i en stor del af perioden siden vi selv flyttede tilbage til landet og perioden hvor vores forældre byggede ejendommene for 50 år siden eller tidligere.

Vi ved, at det i perioder kan lugte på landet og at hanen galer. Vi accepterer det og har bevidst valgt at leve på landet. I en lang periode som nævnt ganske harmonisk, men efter de store udvidelser desværre ikke længere. Vi kan bare ikke forholde os passivt og stiltiende acceptere gener med tab af oplevelser, livsværdi og økonomiske værdier til følge.

Det opleves således som værende forkert når et enkelt landbrug kan udvide i et omfang, så det påfører den enkelte, de samlede omgivelserne, beboere i tre sommerhusområder, beboere i oplandet samt gæster til området, tydelige og varige lugtmæssige såvel som visuelle gener med væsentlige værditab på fast ejendom til følge.

Hvis det, som sker omkring husdyrbrugene og deres udvidelser, er den udvikling der **politisk** og **samfundsmæssigt** ønskes fremmet, må det kunne forventes, at der tilsvarende vindmøllerne, ydes beskyttelse og om nødvendigt erstatning til de berørte. Dette på baggrund af taksation efter en model svarende til værditabsordningen for generamte til vindmøller eller en tilpasset model af denne.

Er der nogen i Folketingets Fødevarer & Miljøudvalg der objektivt kan og vil forsvare forskelsbehandling af generamtes retsstilling til husdyrbrug i forhold til generamte til vindmøller?

Er der nogen i Folketingets Fødevarer & Miljøudvalg der objektivt kan og vil forsvare, at det er omgivelserne, inklusive naboerne, der skal betale omkostningerne for de gener der følger med husdyrbrugenes fortsatte udvidelser og støjrelse som industri, herunder også væsentlige værditab?

Er tiden kommet hvor der er vilje til at ændre kurs? "*Uanset hvor langt du er gået på en forkert vej kan det være klogt at stoppe op og overveje at vende om*".

Disse linjer, som blot er en enkelt stemme for alle dem der dagligt bliver berørt i forhold til oplevelsen af gener fra store husdyrbrug og deres udvidelser i det åbne land.

Med venlig hilsen

Flemming Aaby
Gryagervej 32
5884 Gudme
Aarsgaarden@tdcadsl.dk
Mobil 201 201 74

NB!

Husdyrbrugsloven er citeret jævnfør lov nr. 1572 med efterfølgende ændringer gældende for denne sag.

Vi noterer os at loven er ændret med virkning fra 5. april 2019. Efter vores oplevelse med ændringer der er til skade for hensynet til omgivelserne til store husdyrbrug.